

Budapest

VIII., József-körut 29.

M. N. MŰZEM KÖNYVTÁRA
Hírlap-Könyvtár
Növekedési
100 3 év: 410. sz.

KITARTÁS

KÖLCSÖNÖSEN SEGÉLYEZŐ EGYESÜLET HETILAPJA.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Hírfizetési díj:

Helyben és vidéken postaküldéssel12 korona.

Az előfizetők baleset általi halál, állandó vagy részleges munkaképtelenség esetére a Nemzeti Baleset Biztosító Részvénytársaságnál 2000 koronára vannak biztosítva.

A »Kitartás« című jótékonyági egyesület alapszabályait a nagymagyar királyi Belügyminiszterium 49.452/902. szám alatt jóváhagyta.

Az egyesület igazgatósága:

Elnök: *benedekfalvi Dr. Luby Gyula* máv. titkár és ügyész.

Igazgatók: *Kubik Béla* orsz. képviselő, *szigeti Barthos Andor* m. k. kereskedelemügyi titkár, *Fábián Lajos* mérnök, *Horváth István* mozdony-főszereelő, *Vécsey Frigyes* máv. altiszt, *Sándor Márkus* máv. főkalauz.

Az egyesület tagjait megillető kedvezmények kivonata.

Az alapszabályokban meghatározott feltételek mellett az egyesületi tagok a következő kedvezményekben részesülnek:

1. Minden tag 60 éves koráig 4000 korona erejéig van baleset ellen biztosítva, még pedig:

a) Baleset folytán bekövetkező halál esetén 2000 korona erejéig,

b) baleset folytán beállott teljes vagy részleges munkaképtelenség esetén a tag 2000 korona arányában egy meghatározott százalék szerinti összeg erejéig.

2. A második évtől kezdve a tag nevének vagy kedvezményezettjének fokozatosan 2000 koronáig emelkedő halálbiztosítási segély fizetetik ki. Maga a tag, nevének elhalálása esetén, fokozatosan 500 koronáig emelkedő segélyben részesül.

3. 15 évi tagság után a tag 1000 koronáig terjedhető előleget kap még életében, mely a halálbiztosítási segélybe annak idején betudatik.

4. Minden tag a belépéstől kezdve úgy peres, mint perenkívüli ügyekben az egyesület ügyészége által díjtalanul képviseltetik.

5. Az egyesület »Kitartás« című hetilapja minden tagnak már a belépéstől kezdve díjtalanul megküldetik.

Mindeme kedvezmények fejében az ezentúl belépő új tagok, ha belépésük alkalmával 30-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan havi 3 koronát, ha belépésük alkalmával 38-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan havi 3 korona 40 fillért, és ha 44-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan havi 4 koronát fizetnek tagsági díj czimén.

Beiratási díj egyszer s mindenkorra 2 korona.

Aki 44 éves elmúlt, az tagnak többé fel nem vétetik.

Az egyesület minden egyes tagja 60 éves koráig állandóan biztosítva van baleset ellen.

Minden baleset, megtörténte után legkésőbb 24 óra alatt, okvetlenül bejelentendő.

Segélyezések kimutatása.

Halálozási segélyek.

Lapunk 52. számában kimutatott segélyösszeg 42.650 korona.

Balesetsegélyek.

Lapunk 52. számában kimutatott segélyösszeg 16.676 korona 66 fillér.

A nők az ó-korban.

I.

»A férfi hatalma alatt légy,
és ő uralkodni fog felettéd.«
Mózes 1: 3.

Valamely nép erkölcsi és műveltségi állapotára nézve egyik jelentőségteljes mérvadó: a nők társadalmi állása. Az a nemzet lesz nagy és művelt, melynél az erősebb férfi nemesebb gondolkodással az emberiség másik, gyöngébb fele javára lemond önkényi hatalmáról és föltétlen fensőbbségéről. A mily becsülésben és tiszteletben részesíti, a mily mértékben fölemeli valamely nép a maga nőit, ép oly mértékben emelkedik annak nagysága és műveltsége. Ha ama tiszteletreméltó sugárzat, melyet az »anya« név kiáraszt, a mellőzés és semmibe-vétel porába süllyed, akkor vele együtt az egész faj hatalma, erkölcsé és műveltsége is elenyészik. Mint a czim alá függesztett mottóból világosan látható, a Mózes népének sem valának valami dicséretreméltó intencziói a nőekkel szemben. Ha a hajdankor zsidó népe nem is süllyedt le egészen a nő teljes megaláztatásáig, annyi mégis kétségtelen, hogy náluk a nő nagyon alárendelt szerepet játszott, s eléggé iparkodtak ama szavaknak érvényt szerezni: »A férfi hatalma alatt légy, és ő uralkodni fog felettéd.«

Menjünk el gondolatban odább, a távol keletre, és ott először is ama nagy birodalomba, mely már akkor ismert műveltséget, midőn még Európának történelme sem volt.

Tekintsünk el Kinába.

Századokkal ezelőtt ott az egész történelmi és társadalmi rendszer a családon nyugodott. Las-tse és Confu-tse szavai szerint nem volt nagyobb bűntény az államban, mint a nő meggyalázása, megbecstelenítése. Az Inki-as könyvében, mely e nép előtt oly szentnek tartatott, mint hajdan a zsidók előtt a törvénytáblák: a nők »ég népé«-nek, »közös boldogság«-nak, »nagy hűség«-nek, »óhajtva elnyert szépség«-nek neveztetnek, kik önmagukban birják ékességeket. És a meddig Kina a nőket, mint feleséget becsülte, s mint anyát és a család főtámaszát tisztelte, addig a világosság birodalma is volt, és maradt az a birodalom, honnan az igazság, az értelem és bölcsesség özöne szétáradt keleten.

Azonban egy napon a kínai férfi egyszerre csak elkergette feleségét a tüzhelytől, eltaszította

oldala mellől, rabszolganőjének nevezte, és elvette tőle gyermekét, mihelyt a világra hozta. Azon nyomban hanyatlásnak is indult a nagy birodalom műveltsége.

Kinában az asszony semmi, kevesebbre becsületes, mint akár a házi állat. Ha gyermek születik, és az ujszülött fiú, akkor az ágyba fektetik, vászonba takargatják, és az ő játékszerei gyöngyök. Ellenben ha az ujszülött gyermek leány, csak a pusztá földre dobják, levelekkel takarják be gyöngye tagjait, és téglatörmelék a játékszere. Hogyha pedig a család szegény, akkor az anyának első dolga, hogy a még alig született leánygyermeket a folyamba dobja.

Kinában a nők sem irni, sem olvasni nem tanulnak, ami már maga is mutatja értéktelen voltukat; oktatásukat a törvény tiltja. Az a szerencsétlen szokás, hogy a nők lábait szánt-szándékkal, egész rendszeresen elnyomoritják, egyáltalában nem a parányi kis láb szépségéből történik, miként ezt még ma is tévesen hiszik, hanem egyenesen oly czélből, hogy a szegényeket képtelenné tegyék a járásra, s ily módon mintegy lekössék őket a házhoz. A lánynomorítás Kinában: a rabszolgaság Kainbélyege.

Ha egy férfi valamely leány körül — miként mi mondani szoktuk — komoly szándékból forgolódik, a mátká atyja illetén szavakkal ajánlgatja neki leányát: »Lányom szellemnélküli és ostoba; hódolással veszem e megtiszteltetést, hogy a te rabszolganőd lesz ezentul.«

Kinában a férj ütheti-verheti a nejét, amint kedve tartja, éhezheti, sőt Tschecing tartományban meg is ölheti, ha megunta. És ezeknek a baromi, kegyetlen bánásmódoknak mélyreható tragikai következményei: az öngyilkosság és a babona. E szegény teremtések között, kiket pedig ott is asszonyoknak neveznek, egy monda kering, melyben ők rendületlenül hisznek, s mely a nők ama szomorú helyze tében találja magyarázatát, melyet a férfiakkal szemben elfoglálnak. A nő ugyanis, ki minden táplálékot megtagadva magától, éhen hal, abban a megnyugtató hitben vesz bucsut a földi élettől, hogy halála után rögtön férfivá változik át.

A legtöbb ottani nő önként választja is az éhhalált, és teszi azt ama biztos reményben, hogy férfivá átváltozva, majdan kinzóin, a férfiakon megbosszulhatja magát a kiállt szenvedésekért.

Az ős Indiában, melyet a világ hajnalának

neveznek, régente a nő oly nagy becsülésben és tiszteletben részesült, minőben sehol a világon. A nővásárlást főbenjáró bünténynek tartották, és a törvény a legkeményebb büntetéssel sújtotta. »Az anya — mond a törvény egyik cikkelye — többet ér ezer apánál, mert ő a család. Nődet ne verd, csak egy virágszállal se illesd őt, még ha száz hibája volna is!« Kell-e ennél ékebben nyilvánuló elismerés és méltánylás a nő és különösen az anya érdemei iránt?

A későbbi kor indusainál azonban mindez másképp lett. Az indus nő megszűnt urnője, éltető lelke lenni a háznak; még csak intézője, rendezője sem volt többé. A nő most már Indiában csak olyan tárgy, olyan portékája a férjnek, mint akár a tegeze, pajzsa és kardja, melyeket vállaira akaszt, vagy akár egy butordarab; sőt e tárgyakat neje-nél is többre becsüli. Ha a férj meghal, vele együtt mindent elégetnek, amit életében csak szeretett, vagy ami a kezében gyakran megfordult.

Hindostánban mint vallásos cselekmény divatozik: a zsinéggel való megfojtás. Így zsinegeli meg a legnagyobb lelki nyugalommal az atya saját leányát — neje sirjánál. Ily körülmények között azután nem csoda, ha a hindu nő magát a saját szemeiben is semminek tekinti, ha meggyőződésé, hitté érlelődik nála semmiségének nyomoru tudata. Egy angol utazó kérdezvén egykor egy hindu nőtől: ha vajjon melyik lenne a legjobb és legbiztosabb út, melyen a kitűzött helyre hamarabb eljuthatna? — a nő szolgáltsága és semmisége érzetében azt felelte: »En nem mondhatok neked semmi utat, mert én csak egy asszony vagyok.«

Az ó-kor perzsáinál meg volt parancsolva a Zend-Avesta által a fiúnak, hogy anyját »királynőm«-nek nevezze, s annak jelenlétében soha sem volt szabad leülnie. A Zend-Avesta a nőket »törvény angyala« kifejezéssel tisztelte. A menyegző alkalmával a vőlegénynek e szavakkal kellett a leányhoz közeledni: »Tisztelem és imádom a te szent lelket, óh leány, kit én feleségül akarok venni.«

És ez a nőimádó perzsa nép néhány századdal később annyira sem becsülte a nőt, mint az állatot. Ő lován kalandozta be a tágas rónát, mialatt a szegény nőnek gyalog kellett mellette törtetni, lihegve és roskadozva a súlyos teher alatt, melyet gyöngé vállaira rakott a lelketlen férj, hogy lovát megkimélje.

Görögországban, mely remekműveivel, bölcsészeti szellemhatalmával legelső folyt be az ember kiképzésére, a nő nagy tiszteletben állott. Tróját egy elszöktetett nő miatt szállották meg és rombolták le. Xenophon így szólt nejéhez iránta való mély tisztelete érzetében: »Nagyon kedvesen veszem és boldogító lesz rám nézve, ha te, nálamnál tökéletesebb, rabszolgáddá teszesz engem.« Homernál a vendégszeretetet egyedül a nő gyakorolta a háznál, s a tüzhelyen szemben ült férjével.

És ki tette semmivé ezt a szép, ezt a dicső Görögországot? Nem polgárháborúi, nem is a rabszolgaság: hanem a nő, aki elbukott, és aki a legmélyebb gyalázat és szégyen mocsárjába süllyedt. A phoeníciai Vénus, kinek bálványozása Cyprusban, Cytherában és Corinthusban virágzott. A hazug jós-ige papnői Delphiben és Dodonában.

A férfi önkénye egykor csak keresztülyukasztotta a nők ajkát, orrát, és aranykarikát akasztott azokba a rabszolgaság jelképe gyanánt, jelölül annak,

hogy oda viheti, ahová kedve tartja. A nő a porba tiporva, kigyó módjára, szétszakgathatatlan bilincseivel, szerelmet hazudó szemeinek békőival, s édes szavának behizelgő hangjával fordult most a férfi felé, és lerántotta őt a fékezetlen rút szenvedély, az elsatnyító bujaság örvényébe.

II.

Róma is csak addig őrizte meg nagyságát és méltóságát, míg a nő tisztelet tárgya volt, és ennek folytán az erkölcsök, hagyományok és szokások tiszták, szeplőtlenek maradtak. A nő, mint a férj özvegye, valamint a hajadon leány is nagy tiszteletben állottak.

Róma egy világot hódított meg. Ázsia, Afrika és Görögország lábainál feküdtek. De az erkölcselenség és romlottság rohamos árja Rómába is beözönlött a meghódított világrészekből, elborította a tiszta családi életet, mérget csepegtetett a szivbe, s az egykor oly nagyrabecsült római nő sorsa a legkétségbeejtőbb, a legszánandóbb lett. A nők élete ezentúl a bölcsőtől kezdve a koporsóig a gyalázat, lealacsonyítás és szenvedés láncolata volt.

A rómainak szabadságában állott feleségétől tetszése szerint bármikor elválni. Ok se kellett hozzá, csak egy kis szeszély, vagy rosszkedv, és ha egyszer ki volt mondva a rettenetes ítélet, a nő számára nem volt többé felebbezés.

Sempronius eltaszította magától feleségét csak azért, mert egyszer a házat egyedül hagyta el. Sulpicius elkergette a magát azért, mivel őt egy napon fátyol nélkül pillantotta meg. Cato barátjának, Hortensiusnak ajándékozta nejét, és Cicero elüzte magától az őt oly végtelenül szerető, nemeslelkű Terentiát, ki mindenét föláldozta, hogy férjének száműzetéséből való visszatérhetését kieszközölje. Cicero később egy gazdag nőt vett feleségül, kit azonban, amint hozománya elkallódott, hasonlóképen elüzött magától. Juvenal így kiálta fel: »Nem nőt keresünk, hogy azt elvegyük, hanem keresünk egy kedves képet, hogy benne gyönyörködjünk.«

A nő minden teketória nélkül elbocsáttatott. Sokszor nem is a férj adta ki a távozási parancsot a nőnek, még arra sem tartotta méltónak. Egy házi szolgáló ura nevében annyit mondott csak: »Távozzál!« — egyéb semmit. S ez elegendő volt. A szegény nő még csak annyit sem tehetett, hogy egyszerűen megtudakolja sorsa balrafordulásának okát. A parancs után nem maradt más hátra, mint összeszedni motyóját, elhagyni csöndben, némán a házat egy árva szó nélkül, elhagyni örökre, és választani két ut: éhhalál, vagy beestelen élet között. Miután ifjúságát, szépségét, szerető szive legszentebb érzelmeit, és mindazt, amivel csak birt, föláldozá: egy szeszély, egy rossz kedélyhangulat kitette a szegény teremést az utcára. hol azután roncsolt szívvvel, némaságra kárhoztatott fájdalommal, lassu, bizonytalan léptekkel, azt sem tudva merre, utnak eredt, s könyei-nek sűrű fátyolán át tekintett a sivár, a vigasztalan, a kétségbeejtő jövőre élé . . .

Valóban, a nőstény tigris nem volt oly szerencsétlen a maga barlangjában, mint a minő a nő a római palotákban!

Az anyai sziv csöndes békéjét, édes nyugalmát és boldogságát a római nő soha sem érezé. Gyermekeit, mihelyt megszületett, kiragadták karjai közül, s csak egyszer sem nyomhatta reá édes anyai forró

csókjait, csak egyszer sem szoríthatta keblére. Egyedül, magára hagyatva, lecsüggesztett fővel, kimondhatatlan fájó érzelmek között bolyongott az elkergetett anya Róma utcáin évek hosszú során át, mialatt szépen felnövekedett gyermeke nem egyszer aranyos hintóban robogott el mellette anélkül, hogy őt ismerné, hogy magát vele megismertethetné, vagy hogy a nyomorban tengődő édes anyának bőségben uszó gyermekét, ha egyébként nem is, legalább egy kis alamizsnáért megszólítania szabad lett volna.

Ilyen volt a nők sorsa az ó-korban.

Látjuk Rómát, mely egész világ fölött uralkodott; látjuk Athént, a bölcsék városát; látjuk India szent helyét, Gallia druidáinak, varázslóinak tölgyligeteit és vashékóit, a perzsáknak hegytetőre épített nagy templomát, és a szigorú erényt papoló asketek áldozó köveit. Isteneik rettenetes kezei gyermekszívek vérével valának beszennyezve. Az egész ó-kor felett fekete felhőként lebeg a leirhatatlan erkölcsi nyomor, és sötét, fenyegető árnyként a nők kimondhatatlan szerencsétlen sorsa.

De vessünk egy futó pillantást befejezésüképen a mi korunkra is, arra a korra, melyet a tizenkilencedik század magas műveltségű, feddhetetlen erkölcsű és igazságos korszakának szeretnek nevezni. Nézzük: ha vajjon e kor lemosta-e magáról teljesen annyi századok után az ó-kor szennyét és mocskát? Megtisztult-e a felvilágosodás és művelődés tisztító tüzeiben?

E kérdésekre a felelet — fájdalom — jórésztben leverősen szomorú! Hiszen még napjainkban is látunk országokat, melyek megvetve a szellemi előhaladást s az államok fennállhatóságának erkölcsi alapfeltételeit, a nőt még ma is rabszolgaság nehéz lánczaiban tartják.

Arméniában, Tatarországban, Marokkóban és Japánban, valamint Dél-Amerikában a nő még ma is olyan portéka, mely tetszés szerint vásárolható és megsemmisíthető. Civeasziában, a Kaukázus környékén, és Asztrakánban, hol a világ legszebb női élnek, a nők összevásároltatnak főképp a háremek, és — az orosz arisztokrácia palotái számára. A feketeszemű arméniai, a mozgásukban nagy kellemet tanusító, vakító fehérbőrű migreliai, és az aranyfürtű perzsa nők, ugyszintén a svéd síkság magas, karcsu termetű, kiváló szépségű leányai, évenként mint »árucezkek« százával vitetnek az orosz navvai kikötőbe.

Az orosz nemes modern külalakjának, választékos öltözetének álarcza alatt vad, durva barbár, s azonkívül semmivel sem különb, mint akármely keleti kéjencz. Az orosz herczeg vendégképen meghívja várpalotájába barátjait, s mikor már jól felöntöttek a garatra, és kifogytak mindenféle mulatságból, a házi gazda vendégei iránt való előzékenységéből, s hogy számukra új mulatságot szerezzen, a vendégszeretet gyakorlásának mintegy befejezésüképen: eselédjeivel homokkal temeteti be a szegény nyomorult parasztok fa-viskóit, s gyönyörködve szemlélik a várkastély ablakából, amint az amugy is terhes járom alatt nyögő gazda holt-fáradtan haza térve, épen hagyott háza helyett egy homokdombot találván, elrémül, térdre hull és imádkozik, Isten büntetésének tulajdonítván a rendkívüli csodát, hogy viskója orkán nélkül, esendes időben is betemetetik, míg távolabbi szomszédait nem érte hasonló szomorú csapás. Végtelenül jól mulatnak rajta a nagy urak, amint a megrendítő ámulatából fölocsudott

jámbor teremtés elvégezvén engesztelő imáját, a viskó bejárása irányának kikereséséhez lát, s órahosszant a napi munkában kimerült tagjainak még megmaradt erejével a homoktömeg eltávolításán fáradoz.

Nem hasonlítható-e az ilyen állapot a fájdalom megkövült, némán kiáltó szobrához, melyet az erkölcsi halál irtózata leng körül, s mely fenyegetőleg integet a közönyvel viseltető művelt államok felé? Olyan állam, mely ilyen embertelenségeket és ocsmányságokat megenged különben is földig alázott népén: a művelt világ megvetésére és utálatára érdemes.

A korcsolyázás történetéből.

A társadalom vig eleme mindig módot talál, hogy magát minden időszakban és helyen kimulassa, másrészt pedig, hogy játszva erősítse izmait, fejlessze testének szunnyadó erejét, ellensúlyozza a vig kedély azon elnyomatását, melyet a köznapi élet szorgos elfoglaltsága szül.

A tavaszi, nyári és őszi időszakokban számtalan szórakozás várja az embert: csónakázás, lovaglás, uszás stb. egymásután kínálkoznak; végre a tél is alkalmat nyújt, hogy egy kis jóhatású mozgást tegyünk, amelylyel karöltve jár a kedélyállapot megváltozása is. A tánczról nem szólunk, abból bőven kiveszik a hódolók részüket minden időben. Szólunk a korcsolyázásról, melyet ma már annyira gyakorolnak, annyira szeretnek, hogy még parányi lábu hölgyeink is szivrepesve várják — az első fagyot. És van öröm, mikor a tó befagy! Vidám nyüzsgő párok siklanak a sima jégen, s hogy a közmondás is beteljesüljön, sok ember »megél a jég hátán«, t. i. a korcsolyázó-egyletek fizetett emberei: a tóbérlők.

De most kutassuk, hogy honnan eredt ez a fagyos mulatság? Nagyon könnyen ráfelelhetünk, hogy éjszokról, sőt még határozottabban: Skandináviából és Hollandiából.

Skandináviának tőszomszédságában élnek a lappok, kik jégutazásaikban hosszú fakorcsolyákat használtak, melyek két hosszú, csúcsban végződő deszkából állottak, s azokat a lábhoz erősítették. E korcsolya nem volt vassal ellátva, s nem is annyira a most értett korcsolyázásra, mint inkább a sikamló jégen, s a nagy havon való gyorsabb haladásra volt alkalmas, tehát inkább szánkó, mint korcsolya.

Az eredeti hosszú fakorcsolyák átalakítói a skandináv és holland czölöpépítők voltak, kiket a tartós telek, a sok jéggel fedett tó, s így az alkalom indítottak a korcsolyázás nagyobb mérvű felkarolására. Fa helyett lócsontot szíjjaztak lábaikra. E korcsolya is csak a gyorsabb haladást eszközölte, nem pedig szórakozásul szolgált. A tovahaladás sem történt oly módon, mint most. A czölöpépítők mindkét lábukat feszesen összetéve, hosszú hegyes megvasalt ruddal tölték magukat tova. Hogy mért találták jobbnak a csontkorcsolyát a fakorcsolyánál, annak oka igen egyszerű: a csont ugyanis nem kopik el oly hamar, mint a fa, másrészt pedig könnyebben csuszik a jégen a fánál. Hogy pedig e csontkorcsolyák mily régiak, azt egyes régészeti leletek, melyeket a régiségbuvárok a czölöpépítők területén felfedeztek, eléggé bizonyítják. 1860-ban egy régészeti ásatás alkalmával a czölöpépítők kőkorszaki primitív tárgyai között

egy különös csont is találtatott, mely a régészek figyelmét nagyon magára vonta, s mely különféle magyarázatokra adott alkalmat. Ugyan mire használhatták a czölöpépítők ezt az ivalaku, s két végén átlukasztott csontot? Végre a sok találgatásnak, fejtörésnek az lett az eredménye, hogy e különös csont korcsolyának bizonyult be.

A czölöpépítők, mint tudjuk, a tavakon laktak, házaikat czölöpökre építették. Télen — mi pedig elég hosszú volt — a tó befagyott, csónakon járni nem lehetett, már pedig a jég hátán járni, terhet vinni nem valami kellemes dolog. Hogy tehát a sok elcsuszásnak, bukácsolásnak véget vessenek, talpukra hajlott csontot kötöttek, melynek segítségével némi gyakorlat után gyorsabban haladhattak a sikos jégen.

A csontkorcsolya lassan-lassan nagy átalakuláson ment át, míg végre szerepe egészen letűnt. A hosszú fát, a lócsontot, a talp nagyságához mért esztergályozott fa váltotta fel, melyen vékony vaspenge volt.

A skandinávok és hollandok korcsolyáinak igen hosszú pengéje nem birt árokkal, vagy ha tetszik, mélyedéssel, hanem egész sima volt. De az angolok, kik a korcsolvázás felkarolásában a második helyet foglalják el, a penge élét, mely a jeget hasítja, hosszában kivésték, árkot húztak rajta. A most divó Jackson Haynes- és Halifax-korcsolyák nem birnak kivájt talpu pengével, hanem egészen simák, mi sokkal czélszerűbb is a különféle korcsolyázási alakzatok előállítására, s a sik jégen könnyebben csuszik, míg ellenben a kissé göröngyös jégen a kíséltett penge sokkal többet ér.

Jackson Haynes, a híres amerikai korcsolyázó 1864. és 1865-iki évek telén való megjelenésével egészen új fordulatot adott a műkorcsolyázásnak Európában. Minden nagyobb fővárosban bemutatta művészetét, mi által bebizonyította, hogy az amerikaiak e tekintetben is mennyire felülmúlták az öreg Európát!

Jackson Haynest az ó-világ »kitűnő korcsolyázói« is jeles mesteröknek ismerték el, habár ő még korán sem volt az első korcsolyázó Észak-Amerikában. A mint mondják, nála voltak még sokkal ügyesebbek.

A hír hozzánk is elterjedt, mire nálunk is bámulatosan szaporodott a korcsolyázók száma, jóllehet hazánkban még az ötvenes évek elején nagyon hidegen fogadták ezt a fagyos sportot. Nálunk leginkább a tanuló-ifjúság karolta fel, ettől kaptak kedvet az »aranyos ifjúság« s az előkelő hölgyvilág, sőt ma már a középosztály is.

Apáink beszélnek ugyan, hogy suhanczkorukban ők is csontot kötöttek talpuk alá, de ez nem volt korcsolyázás, hanem egyenes csuszkálás, olyan csizma-kimélés forma. Későbbben is sokan megelégedtek, ha egy lábbal korcsolyázhattak.

De hát az idők változása, s a divat mégis felvette a gondüző sportok közé a korcsolyázást, mely a testre nézve — mértékkel üzve — hasznos is, jó is, s a mellett kellemes mulatság!

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Boldog újévet! Az év első napján ósrégi idők óta szerencsét kívánnak egymásnak az emberek. Az első keresztények nagy bűnnek tartották, aki az újévet megünnepelte, mert pogány szokásnak való hódolást láttak benne. Az ó-testamentomi zsidóknak

azonban fényes ünnepe volt az újév. Mózes harmadik könyvének huszonkilencedik fejezetében és a negyedik könyben részletesen le van írva az ünnep czere móniája. Az ünnep reggelét harsonaszóval köszöntötték, majd ajándékkal halmozták el egymást, s áldozatot hoztak az Urnak. A perzsák újévkor, az új rúz-kor színes tojást küldtek jóbarátaiknak. A babiloniak a Lusz hónap első napján ülték meg az újévet, amikor cseréptáblára karczott üdvözléssel köszöntötték ismerősüket. A régi egyiptomiak is kívántak boldog újévet s ilyenkor nem mulasztották el, hogy ajándékkal, balzsamos és illatszeres üveggel, tündobozzal és irókészlettel tegyék emlékezetessé a napot. Az újév igazi megünneplése azonban az ó-kori Róma világában kezdődött. Január első napját hatalmas ünnepléssel, vad tivornyával kezdték. A hadsereg kegyét ilyenkor kereste a császár s közülök akárhány egy nappal meg is toldotta az ünnepet. Épp úgy, mint ma, a római császár, s példáját követve: a tartományok kormányzói, vezérei e napon fogadták a hatóságok tisztelgő és jót kívánó küldöttségét. A nagy és tekintélyes embert drága ajándékkal halmozták el s a valamikor sokrabecsült élő tölgyvagy babérágat az időben már aranyból, ezüsből verték. Az udvar és a szenátus szoborral, drágakövel ékített kancsóval, arany evő-eszközzel és egyéb pompás tárgygyal kedveskedett a császárnak. A középkorban, a könyvnyomás föltalálása előtt, festett és nagy gondossággal írott kártyán kívántak boldog újévet, ma pedig a névjegyek tömege árasztja el a világot.

A legrégibb hajók. A világnak két legrégibb hajója az angoloké. Az első, a Victory nevű pánzélos hadihajó a híresebbik. Ezt a hajót Nelson alatt a trafalgári ütközetben is használták. Ma már nem használják ezt a díszes járművet és most a portsmouthi admirális dokkjában nyugszik. A tizenhatszodik század végén, 1793-ban bocsátották először vízre. A második legvénebb hajó, amely még most is forgalomban van, a True Loye nevű hulli hajó, egy háromárbozos, 248 tonna tartalmú gőzös, mely 1798 óta van forgalomban.

A legöregebb emberek. A statisztika szerint Németországban 773, Franciaországban 212, Angolországban, 148, Skótországban 46, Norvégiában 23, Svédországban 10, Belgiumban 5, Dániában 2 olyan ember van, a ki megérte a száz éves életkort. Érdekes, hogy Svájcban egyetlenegy száz éves embert sem találtak, Spanyolországban 401, Szerbiában pedig 575 olyan ember van, a ki már elmúlt száz éves. A világ legöregebb embere ez idő szerint a Rio de Janeiroban élő Cotrim Bruno hajókormányos, a ki most százötven éves.

Hogy tanulnak a madarak repülni? Bonnet szerint a fiatal madarak repülni tanulása nagyon hasonlít ahhoz a módhoz, a hogy a kacsák uszni kezdenek. Különösen nevezetes a fecskék tanulása. Legelőször, nem minden nehézség nélkül kivonszolják az öregek őket a fészekből, néhány napig a háztetőn etetik, azután átviszik egy szomszéd fa ágára, hol az öregek gondos felügyelete alatt ismét több napot töltenek. Ekkor már repülni tudnak, de élelmüket nem tudják megkeresni. Ezért rendszeren olyan helyen játszanak, hol a nőstény legyekre vadászik s ha teleszedte száját, bizonyos jelre hozzá repülnek s egy szögletbe állanak; a mikor aztán a fiatal fecske igen örömteljesen s hálásan csicsereg.

Nazr-Eddin mollah. Nazr-Eddin mollah a perzsa Csalóka Péter. Állítólag a tizennegyedik században élt, hunczutságait, csinytevéseit egész sereg adoma őrzi a perzsa nép száján. Egy Asabad-ban megjelenő orosz ujság most elmond egynéhányat ezekből az adomákból. Egy napon dühösen és kipirult arczczal rohan hozzá leánya.

— Szörnyü dolog történt velem apám: az uram, az a gazember, megütött! Megverte a te leányodat! A mollah vad haraggal ugrott föl.

— Megverte az én leányomat! Ezért lakolnia kell. Nohát, én meg elverem a feleségét!

— És ugy tón, amint beszéle. Nem is ment hozzá többet az urára panaszkodni a menyecske. — Egy paraszttól tiz zsák árpát lopott el a szomszédja. A kárvallott ember panaszra ment, de mert nem volt tanuja, — keresett egyet. Természetesen a furfangos mollahhoz fordult, aki egy itcze almaborért természetesen hajlandó volt megesküdni akármire. Ki is vágta nyugodt képpel a bíró előtt, hogy ő a tulajdon két szemével látta, amint a vádlott tiz zsák buzát ellopott a szomszédjától.

— De hisz nem is buzáról van szó, mondja a bíró, hanem csak árpáról.

A mollah vállat vont.

— Oh, emberséges kádi, minek kényszeritesz, hogy tiz zsák árpáért hazudjam, mikor tiz zsák buzáért hazudhatok.

Mert hazudni, azt nagyszerűen tudott a mollah. Egyszer azonban mégis lefőzték. Meghallotta, hogy lakik a szomszéd városban egy ember, aki ugy tud hazudni, mint senki más a világon. A mollah dühbe jött, rögtön lóra kapott, hogy szeme közé nézzen a híres legénynek, aki ő nála is nagyobb tudjon hazudni. Megérkezett a háza elé. Ott künn játszadozott az udvarban a híres hazug három kis gyereke. A mollah rászólt a legkisebbre, egy öt esztendősis leányra:

— Itthon az apád?

— Nincs. Elment összevarni a felhőt, amit tegnap szétszagattott a szél.

A mollah csak rámeredt a gyerekekre, azután megvakarta a tarkóját és szépen visszafordult. Ha a legkisebb gyerek így tud hazudni, jó lesz az apával ki nem kezdeni.

A hold növényzete. Arról a kérdéstről, hogy van-e a holdban növényzet, már nagyon sokat vitatkoztak a tudósok. Általában az a vélemény gyökeresedett meg, hogy miután nincs levegő a holdban, semmiféle élet nincs ott. Most Pickering amerikai csillagász, akit a Lowell-el együtt tett Mars-megfigyelések tettek ismertté, azt állítja, hogy több friss hómezőt látott a holdban és pedig több kis kráteren nemcsak a napban erősen fénylő fehér vonalakat, hanem nagyobb területeket is, melyek közül több változó volt. Ez utóbbiak kivétel nélkül 55° északi és 60° déli holdszélesség közötti területen feküdtek és mindig keskeny hasadékokat, vagy kis területeket öveztek szimmetrikusan. Ennek a jelenségnek a leg egyszerűbb magyarázata a holdban bizonyos évszakokban fellépő vegetáció lenne. Ezzel ismét kérdésessé válnék az, hogy van-e a holdban víz és levegő? A régibb megfigyelések kizárják vastag, felhős levegőréteg létezését, úgy hogy legfeljebb igen vékony, száraz rétegről lehetne szó, ami még elegendő gyenge vegetációra. Pickering azt is tagadja, hogy a hold vulkánjai már kialudtak; állítólag többizben tapasz-

talta régi kráterek eltűnését és ujak megjelenését. Mindenesetre még több gondos megfigyelésre van szükség, hogy ezek az érdekes kérdések eldönthetők legyenek.

A világ leghosszabb vasuti hidja. A Madrastól Kalkuttáig vezető vasut Indiában Rajamahendri mellett átszeli a Godaweri folyamot, mely a Ganges és Indus mellett Indiának leghatalmasabb folyóvize. Szélessége Rajamahendri mellett 2750 méter. Az itt átvezető vasuti hid hossza 2772 méter. A hid 56 oszlopon nyugszik, melyek 45 méternyi távolságban állanak egymástól. A hid felső része rácsos vasszerkezet. Az óriási hid építése mindössze három évig tartott.

A török fürdők. Konstantinápolyban 400 fürdő létezik, a magánfürdőket nem említve, milyennel minden jóravaló török és örmény saját házában bír, s melyek azért említendők, minthogy majdnem valamennyien gőzfürdők. Daczára a sok vízvezeték- és számtalan vízmedenczének, melyekben a jámbor török napjában ötször, mielőtt imát végzendő a moschéeba lépne, arczát, kezét és lábát mossa, daczára mind e sok víznek, Konstantinápolyban gyakran mégis vízhiányban szenvednek. Különben Magyarországon kívül nincs ország, mely annyira bővelkednék jó ivó, ásvány- és hőviz-forrásokban, mint Törökország. Egyedüli hátránya a konstantinápolyi ivóviznek, hogy nagyon puha, minek következtében gyakran hasmenést okoz, mihez még fokozólag a majdnem kivétel nélkül fogyasztott ürühus járul. Élettani szempontból a fürdők, legyenek azok akár meleg, akár pedig hideg fürdők, a testre a legjótékonyabb hatást gyakorolják. Csillapítják a vért s az idegrendszert, háritólag hatnak, megnyitják a felbőr likacsait, szóval a testi és szellemi jólétre jótékony befolyást gyakorolnak, nem is említve azon betegséget, melyekben valódi különszerek gyanánt szolgálnak. A török fürdők belseje tág egyszerű és szerény. Mielőtt a fürdő belsejébe lépének, az előcsarnokban pihenünk, ott levetkőzünk, kávéit iszunk s szivarra gyujtunk, azután pedig a szolgálta által a legillemesebb módon a gőz közelébe vezetettünk, a meddig csak a meleget elbirjuk. Miután itt pihenünk, jól izzadtunk, megdörzsöltettünk, s a rendelkezésre álló meleg s hideg vizet tartalmazó zuhanyforma készülékeket felhasználtuk, számtalan törülközőbe tetőtől altestig burkolva ismét az előcsarnokba lépünk, ahol ismét pihenni, kávézni s szivarra gyujtani szokás. Ezek után levetjük a sok törülközőt és lepedőt, felöltözködünk, megfizetjük a fürdőt, és különösen az idegenektől váró szolgálta borrarvalót adunk, eltávoznak. A reggeli órákban rendszeren a nők rendelkezésére bocsátatnak, akik itt nagy számban összejönnek, néhány órát csevegéssel eltöltötenek, s a férfiakat lehordják. A férfiak gyakran a fürdőben vágatják hajukat, és olykor oly lármát csapnak, hogy rendre kell őket utasítani. A mint hajdan római fürdőkben, ugy egykor itt is sok visszaélés történt, de ilyesmi ma már nem szokott előfordulni. A török ép ugy, mint otthon, a fürdőben is keresztbevetett lábakkal ül, mely csuf szokás járását is ruttá teszi, amennyiben kifelé fordított lábakkal jár. Sok töröknek szokása nagyon gyakran fürdőbe járni s ott sokáig időzni, ami által azután a fürdő hatását veszti, a mennyiben a helyett, hogy a test et erősitené, arra gyöngítőleg foly be.

SZÉPIRODALMI RÉSZ.

Az év elején.

Ősz Szilveszter bezárta már
Az ajtót mogorván,
Végig tekint gonosz évek
Eltemetett sorján;
Hozzá dobja nehéz kedvvel
E siralmas évet,
S fennvirrasztva várja, a míg
Az új év felébred.

Elmehetsz már jó Szilveszter
Néma borongással,
Fáradt fejed pihentesd meg
Csendes nyugovással.
Hej de vajjon nem lesz-e majd
Aggodalmas álmod:
Ha lelkeddel a mult évnek
Utait bejárod?!

Mély álmodból jó aggastyán
Ugyan fel ne ébredj,
Hogyha látod elvonulni
A sok sötét képet!
Hiszen régi idők óta
Rendesen így járja,
Nem szokatlan már a csapás,
S szenvedések árja.

Nézz a titkos jövődőbe
Jámbor, ősz aggastyán,
Jós szemekkel olvasd ki, hogy
Mi áll népünk sorsán?
Várhatunk-e jobb világot,
Szerencsénknek fogytán?
Vagy balsorsunk hullámozása
Eltemetni fog tán?

Balga sejtés, aggodalmak
Korai szellője,
Szállj el innen, szállj örökre
Idegen mezőkre!
Azt a gyöngye, szép virágot,
Mit az új év hajta,
Meg ne érintsd metsző szárnynyal,
Meg ne pihenj rajta!

Eljön még a jobb jövőnek
Hajnalhasadása,
Bárha jutna sugarából
Éltünk alkonyára.
Csak ne legyen az a sok vágy,
Törekvés veszendő:
Szebb s dicsőbb lesz, mint a régi,
Ez az új esztendő!

Cs. L.

A varázsgyűrű.

(Regény.)

— Sz. E. után T. V. —

(Vége.)

Netti felsikoltott.

— Most már értem önt. Sőt többet; az egész multat megértettem ebben a pillanatban. Midőn Watsont gyilkosságért felakasztották, noha esküdzött, hogy azt ön követte el, a haldokló vallomása és átká nem volt elég, hogy az ön ártatlanságát és az ő bűnösségét megdöntse. Minden lelkifurdalás nélkül feláldozott egy ártatlan embert csak azért, hogy önmagát megmentse. Most pedig képes volna engemet ép oly lelketlenül feláldozni, ha utjába mernék lépni. Oh, belátom okoskodásának horderejét. Most már bizhat bennem, okos leszek és hallgatni fogok a saját érdekemben. Egy dologról azonban megfeledezett, arról a levélről, melyet esetleg megtalálhatnak.

— Attól ne féljen!

— Értem. Az a kompromittáló levél is már kezei közt van. De hát miért nem őszinte hozzám most már, miután ugyis mindent értek? Hisz tökéletesen ismerem gonoszságát!

— Ön félreért engemet, édes Netti, ha így gyanusít engemet. Lássá, ne váljunk el mint ellenségek egymástól — mondtam és feléje mentem.

— Meg ne érintsen! Ne lépjen közelembe — sikoltott. — Már a közelléte is borzalmat kelt bennem. Mostanáig egész lelkemből szerettem önt, Ferencz, de utálatom, amit most érzek, még a szerelemnél is erősebb. Soha többé meg se kísértse, hogy közelembe jöjjön! Haladjon bűnös útján tovább mindaddig, míg az isteni igazság sujtó keze utól nem éri, azokért a rettenetes bűnökért, melyeket elkövetett. Ezt ne feledje el!

— És ön mit fog tenni?

— Vezekelni fogok azokért a bűnökért, melyeknek okozója lettem ön miatt.

E szavak után eltávozott és azt hiszem, hogy nem is fogom viszontlátni többé. De jobb is így, mindkettőnkre nézve.

IX.

Traverst eltemettük és nemsokára a világ is napirendre tért a tragikus haláleset felett.

A nyári idény megkezdődött és London csak úgy nyüzsgött a betóduló sokaságtól. Egy szép napon legnagyobb meglepetésemre Sir Digbyvel találkoztam. Házassága óta nem láttam őt.

— Valahára hazajöttek tehát — mondtam. — Remélem, hogy felesége is jól érzi magát a kellemes utazás után?

— Igen — válaszolt Sir Digby — végre otthon vagyunk. Feleségemnek egészségi állapota azonban nem a legjobb és komoly aggodalomra ad okot. Sokat gyengélkedik a szegény. Remélem, hogy mielőbb meg fog látogatni bennünket. Caroline el lesz ragadtatva, ha régi barátját viszontlátja.

— Meghajoltam, mert nem mertem szólni semmit.

— Talán még ma este találkozunk Caroline

el akar menni a francia követség báljára. Majd keresni fogjuk önt.

Különös, hogy mennyire felébredtek bennem a régi érzelmek. Pedig azt hittem, hogy leküzdöttem minden gyengeséget. Szivem egész nap hevesen dobogott a vágytól, hogy viszontláthassam azt, akit annyira szerettem.

Midőn a követség termébe léptem, nem is láttam kivülről senkit.

Caroline halvány volt és nagyon megsoványodott, de szépsége ezáltal még eszményibbé vált. A teremben uralkodó nagy hőséget elkerülendő az üvegházba tartottunk és egy félreeső helyen megállottunk. Három évvel ezelőtt beszéltünk egymással. Mi minden történt azóta, mennyi keserőséget kellett elszenvednem!

— Jól emlékszem utolsó találkozásunkra — mondá szeliden Caroline — nem felejtettem el szavait, melyekkel annyira megsértett engemet nagynénem miatt.

— A nagynénje miatt!? — ismételt csodálkozva.

— Igen. Hát nem emlékszik, hogy azzal gyanúsított, mintha én érdekből akartam volna hozzá költözni, hogy vagyonát magamnak megszerezsem. Igaz ugyan, hogy mindenki azzal vádolt akkor; de öntől ezt hallani, nagyon fáj nekem. De ne beszéljünk többé róla. Elmúlt ugyanis minden és én megbocsájtottam.

— Istenem! — kiáltottam fel. — Hiszen még álmomban sem gondoltam erre. Én egészen más valamire céloztam. Nekem épen akkor olyasmit ujságoltak a városban, ami legédesebb reményeim szétrombolta és megfosztott egyetlen életcélotól. Higyje el sokkal jobban fáj ez nekem, mint az a mende-monda, amit különben nem is hallottam akkor.

Caroline elpirult.

— Akkor hát félreértés volt az egész — mondta. — Sokszor gondolkoztam a felett, vajha tévedtem volna! . . . De hát ugyanis tul vagyunk rajta — beszéljünk másról. Beszéljen inkább valamit saját élelményeiről. Amint hallottam nagy diadalokat aratott, gratulálok hozzájuk, ha boldoggá teszik.

— Ha boldoggá tesznek!? — feleltem keserűen.

— Ugyan ki lehet boldog ezen a földön?

— Lássa én is ilyen szerencsétlen ember vagyok!

— Pedig maga választotta ezt az életet magának — veté oda Caroline.

— Caroline, mi kölcsönös magyarázattal tartozunk egymásnak.

— Most már elkéstünk vele, Ferencz, és ne feledje, hogy férjes asszony vagyok.

— Pedig önnek el kell azt felejteni egy kis időre. Beszélnem kell, hogy megtudja, mennyire szerettem. A körülmények azonban egy ideig hallgatásra kényszerítettek, azután pedig egy félreértésnek letünk áldozatai

Caroline bánatosan nézett reám.

— Most már én is bevallom önnek. Ferencz, hogy szerettem. Vártam, hogy nyilatkozni fog. Az idő haladt, végre azt kezdtem hinni, hogy csak játszik velem és elhatároztam, hogy gyökerestől kitépem szivemből szerelmemet.

— Lássa pedig én mind ebben ártatlan vagyok. Nézze, ez a gyűrű oka mindennek. Ez a gyűrű tett bizalmatlanná mindenki iránt, ez a gyűrű bontotta meg bizalmamat ön iránt, mikor anyjának azt mondta,

hogy nem szeret senkit. Azért nem nyilatkoztam. Ez tett lelketlenné és kegyetlenné minden iránt.

— De hisz ön megőrült, Ferencz! Józan észszel így nem beszélhet, nem értem mit akar mondani.

— Tehát ön kételkedik bennem? Nézzon ide és meg fog győződni róla — ezzel megfordítottam gyűrűmet és láthatlanná lettem, de csak egy pillanatra; mert láttam, hogy Caroline megtántorodik; láttam, hogy arcza halálsápadtá vált és vonásai egészen eltorzultak a borzalomtól. A következő pillanatban éles sikoltásba tört ki és hátra hanyatlott. A vendégek egyszerre betódultak és nagy tolongás lett az üvegházban. A társaságban időző Sir Hartland, hirneves orvos, gyorsan odalépett.

— Mi történt itt? — kérdezte, azután pedig a tömeghez fordulva felkérte, hogy menjenek vissza, mert ott reá van szükség.

Midőn az üvegház kiürült, hozzám fordult és komoran kezdte:

— Én már előre figyelmeztettem Sir Digbyt, hogy feleségének feltétlen nyugalomra van szüksége, mert az ilyen beteg szivre a legkisebb felindulás is végzetessé válhatik.

— Az Istenért, mit akar ezzel mondani Sir? — kérdeztem. — Hiszen a lady csak elájult!

— Nem — felelte halkán — meghalt!

XII.

Ugy érzem, hogy végromlásom közeledik. Elvesztettem a varázsgyűrűt. Az elmúlt éjjel ugyanis midőn a Palace Jardon keresztül haladtam, egyszerre minden ok nélkül, mintha megtaszítottak volna, megtántorodtam és elestem. Elvesztettem az eszméletemet. Midőn magamhoz tértem, nagy tömeg ember vett körül. Lábra állítottak és kérdeztek, hogy nem-e raboltak ki. Megtapogattam zsebemet, de mindjárt éreztem, hogy óram és pénztárczám meg volt és már tagadólagnak akartam. Midőn ijedten észrevettem, hogy gyűrűm eltűnt az ujjamról. Magam sem tudom, mit csináltam izgatottságomban. Arra emlékszem hogy ezeket ígértem annak, aki megtalálja. Hiába volt minden, a gyűrű nem került meg.

Nem tudtam megérteni, mi módon tűnhetett el a gyűrű. Visszavette volna talán az, akitől én elraboltam? Ki más leshette ki titkomat, ki lophatta el, és mi okból? Itt csakis a bosszu keze működhetett! Majd beleőrülök tünődéseimbe, ha elgondolom, mily önelégült vigyorgással gyönyörködhetik most körülöttem láthatatlanul titkos ellenségem! Nem vagyok gyáva, szembeszállanék bármely látható ellenséggel; de jól tudom tapasztalatból, mily rettenetes a láthatatlan ellenség. Tudom, hogy szobámba senki be nem jöhet, hogy nincs senki a szobában. Magam zártam be az ajtót és inasom is csak a karját nyujthatta be azzal, a mit kívántam, mert azt sem eresztettem be, nehogy az ajtó nyíláson valaki láthatatlanul beossanhatson.

Össze-vissza tapogattam mindent a szobában és meggyőződtem róla hogy egyedül vagyok. De ha eltávozom hazulról? Ki tudja, nem-e les reám odakint ellenségem, nem-e vár talán a lépcsőnél, éppen úgy, mint én tettem azelőtt?

Borzalmas félelmem nőttén nő. Rettégésem perczről-perczre fokozódik. Félek, hogy megőrülök, ha ez állapot még tovább így tart.

Másnap a képviselő házban beszélnem kellett. De alig kezdtem, midőn éreztem, hogy valaki meg-

érintett hátulról. Egy képviselő társam figyelmeztetni akart valamire. Összerezentem és éles sikoltással zuhantam a földre. Elájultam. Midőn felébredtem, ágyamban voltam, otthon. Halálos félelem fogott el és hallgatózni kezdtem. Különös sustorgó zsongást, vagyis inkább susogó hangokat, közvetlen közelemben pedig nehéz légzést sőt léptek zaját is hallottam.

Ijedten kiugrottam az ágyból és hadonászva az egész szobát összetapogattam, majd a tüzfogót felkapva, vele mindenféle hatalmasan csapkodtam, és addig kiabáltam, míg inasom a nagy lármára berohant és az ágyba kényszerített. Nem eresztettem ki többé a szobából. Biztosabbnak éreztem magamat társaságában.

Félek a sötétségtől. A mint esteledett, kiössantam a szobából, hogy az éjet a szabadban tölthessem és elbolyongjak valamerre, mindegy bármerre, csak ne legyek egyedül!

Egész éjszaka barangoltam, magam se tudom merre, de félelmem mindenüvé elkísért és egy pillanatra se hagyott nyugodni. Olykor saját lépteimnek visszhangja rémitett meg, azt gondoltam, hogy üldözőim követnek és hirtelen visszafordultam, hogy megbirkézzam velük; de csak a levegőt értem.

Tökéletesen ki vagyok merülve. Egész nap nem ettem semmit. Midőn haza értem, gondosan bezártam a szobámat és mindent átkutattam, hogy nem-e rejtőzik benne senki.

A helyzet azonban elviselhetlenné vált. El is határoztam magamat, hogy összeszedem pénzemet és ékszereimet és elmenekülök valahova ismeretlen ellenségem elől.

— A mai viharos éjszaka épen a legalkalmasabb szándékom kivitelére.

— Épen most huztam félre az ablak redőnyét, hogy kitekintsek, de rémülten visszariadtam, mert egy dult arcot pillantottam meg, mely reám mereszté szemeit.

Örült vagyok-e, hogy tulajdon arcom visszacsugárzásától annyira meg tudtam ijedni. Annyira reszkettem, hogy egy pohár brandyt kellett felhajtanom. Ezalatt tekintetem az asztalra tévedt és láttam, hogy valami fehérlik rajta. Felvettem papírlap volt, melyen a következő szavak voltak ráírva:

— »Hétfőn találkozunk és akkor le fogunk számolni egymással!«

Nem értettem, hogy került ez a papírlap asztalomra. A rája irt fenyegetésről Gastonra ismerek, eszembe jutottak utolsó szavai; — most már világosan emlékszem rájuk.

De hát nincs menekülés számomra? ... Menekülnöm kell ... mielőbb .. azonnal

Ezekkel a szavakkal végződik Neville Ferencz naplója. Ő maga eltűnt. Hová lett, azt senki sem tudja. Inasa Marchmond ügyvédet értesítette eltűnéséről. Az ügyvéd Neville irományait egyetlen élő rokonának Wentworth ügyvéd feleségének adta át. A napló elolvasása után arra a következtetésre jöttek, hogy Neville Ferencz megőrült.

— Mindenfelé keresték, köröztették, de eredmény nélkül.

Hogy csakugyan sikerült-e valamely biztos helyre menekülnie, vagy tényleg gyilkos kezekbe került, mindezt örök titok leple borítja és annyi bizonyos, hogy az ő sorsáról soha senki nem adhat felvilágosítást.

Időközben más oldalról is lázasan nyomozni kezdtek az eltűnt képviselőt, mert pénzügyei nagyon bonyolult állapotban maradtak vissza. A hitelezők mindenfelől előbukkantak és különféle követelésekkel állottak elő. Neville Court árverésre került, de az egész vagyon még a tizedrészét sem fedezte a követeléseknek.

Sok idő mult, míg az emberek napirendre tértek Neville Ferencz titokzatos sorsa felett és sokáig a legképtelenebb mesék keringtek az ő viselt dolgairól.

(Vége.)

A trónkövetelő.

— Történeti beszély. —

Az 1772-ik év április havának egyik kellemes napján egy fiatal nő, egy kozák meg egy szerzetes ültek a magános hegyek egyikének lábainál, mint a milyen az Irghis sivatagon imitt-amott igen sok van.

A nő nem volt valami igen szépnek mondható, de arcának szelid kifejezésében valami leirhatlan kellem feküdt.

A kozák erőteljes férfi volt, őszes haja hosszú fürtökben csüngött vállaira, s nagy, bozontos szakállával összeolvadt. A kozák neve Tugaroff volt.

A csuklyás ruhába öltözött férfi alacsony, gyenge természetű volt, de szemeiből határozott tűz villogott ki, s bár szakált nem viselt, arca mégis vadabb kifejezésű volt, mint borzas társáé. Ezt az embert Pugatseff Jemethának hívták. A szerzetes a kozákok földjén a kis Simoviesk nevű faluban született, s több évig küzdött az orosz zászlók alatt, míg Bender ostrománál megszökött, s Lengyelországba futott, hol a görög egyház szerzetesinél menedéket talált. Itt egészen új világ tárult fel előtte, s midőn hona sivatagjaira ismét visszatért, keble magas ábrándokkal, nagyratörő tervekkel volt telve.

Az akkori idő viszonyai kedveztek törekvéseinek.

III. Péter czár akkoriban tétetett el láb alól erőszakos halállal. Pugatseff igen sokban hasonlított külsőre a kivégzett czárhoz, s feltette magában, hogy a holt uralkodó személyeül adja ki magát. Moszkvában ezt nem tehette, mert ott Péter halálát legkevésbé sem titkolták, sőt holttestét több napon át diszes gyászravatalon mutogatták, hanem eljött Irghis sivatagjaira, hol a félvad parasztok közt elég hívőre s pártosra remélt találni.

Azokban akadt egy kozák, a kitől származását nem tudta eltitkolni, mert egy faluban születtek, s együtt növekedtek fel. Ezt az embert nem tehette ellenévé, mert csalását könnyen felfedezhette volna Tugaroff volt ez, s Pugatseff vele jó szövetséget kötendő, elvette leányát, azzal a titkos gondolattal, hogy majd úgy is el fogja azt hagyni. Addig azonban a legnagyobb ragaszkodást mutatta az apa és leánya iránt.

Midőn a szövetségesek együtt ültek a hegy tövében, akkor már merész tervök jól előre volt haladva, mert fölszólítására a sivatag vad lakossága mind fölkel, s késznek nyilatkozott érte harcolni és meghalni.

— Tugaroff, — szölt Pugatseff, folytatva a már előbb megkezdett beszélgetést — eddig még kedvezett a szerencse nekünk. Hat év előtt alig volt néhány kopekünk, s most egy millió rubel felett

rendelkezhetünk. Akkor egyetlen katonánk sem volt, s most egész hadseregünk van.

— Ugy van, — felelt a kozák — ügyednek ugyancsak kedvez a szerencse, és fel fogsz jutni a csári trónra; de hát aztán vissza fogsz-e emlékezni a föltételekre, melyek alatt én bűntársaddá lettem? Nőül adtam neked Zsófiát, egyetlen gyermekemet. Ne feledd el, hogy a nő, ki szegénységben és nyomorodban osztozott, fényednek és gazdagságodnak is részese legyen.

— Nem fogom elfedlenni soha! — kiáltott Pugatseff színlelt lelkesültséggel.

— Jemetha, — szölt Zsófia szendén — mi itt oly boldogok valánk, miért hagynók el hát pusztánkat? Hisz nekem nem kell sem hatalom, sem gazdagság, nekem csak szerelmed kell.

Pugatseff még nem is válaszolhatott neje szavaira, midőn a távolból emberi lárma és riadozás hallatszott, s nem sokára vad tömeg ugrált elő a sziklák közül s seregett Pugatseff és Tugaroff körül. Kozákok, kalmukok, baskirok és kirgizek voltak, sajátos nemzeti öltözeteikben. Ezek voltak a Pugatseff emberei, kikhez csatlakoztak még a kaszákkal fegyverzett orosz parasztok.

Pugatseff futó pillantást vetett a vad harcosok hosszú soraira, azután letérdelt a szentelt zászló előtt, melyet azok magokkal hoztak. Midőn ismét fölkel, jelentős kifejezéssel nézett Tugaroffra s kiáltá:

— Oroszhon a miénk!

II.

Az újabb történelem kevés személyét lehet oly nehezen jellemezni, mint II-ik Katalin csárnot. Ugy látszott, mintha két nő lett volna benne egyesülve, két női jellem, melyek ellentétben voltak s egymást kölcsönösen megczáfolták. Az egyik nő nagy volt a politikában, merész terveiben s erélyes azok kivételében; a másik gyöngé, ingadozó és szenvedélyeinek rabja.

Mig Pugatseff egyik tartományt a másik után foglalta el, és már saját képére pénzt is veretett, addig a csárnot Voltairehez irt leveleiben szellemsen tréfálkozott e nevezetes kalandor fölött, ki azt hitte, hogy néhány részeges paraszttal el fogja foglalni a hatalmas trónt.

A csárnot dolgozószobájában ült s íróasztala fölé hajolt, melyen az akkor divatos írók diszkótésű könyvei álltak. Közélemben Aschoff hercegnő és Panin gróf, fiának Pál nagyhercegnek nevelője álltak.

— Hát csakugyan igaz az — kérdé a csárnot kicsinylő mosolylyal — hogy az a kozák oly magasan hordja fejét, hogy vonásait senki sem képes fölismerni?

— Könnyen föl lehetne azokat ismerni, — felelt Aschoff hercegnő — ha felséged kissé élesebb fegyverekkel harcolna ellene, s nem pusztá megvetéssel. A lázadás sokkal veszélyesebb alakot öltött, mint a minőnek kezdetben látszott. A jobbgyok valamennyien, s a papság nagy része zászlója alá csatlakozott.

— Az meglehet — mondá Katalin haragosán ajkaiba harapva — de hát kicsodák ezek a jobbgyok? alacsony teremtmények, kik csak csuszni-mászni tudnak, mint férgék, s nem merik lánczait széttörni, mert félnek, hogy zöreje, füleinkbe jutna. A mi a papokat illeti, ezek pénzvágya min-

dig biztosítja részünkre engedelmisségüket. Néhány ezer rubel nekik csak, s még hiebb szolgák lesznek, mint a milyenek valaha voltak.

E szavak után a csárnot néhány pillanatig hallgatott, azután tollat véve elő, Panin grófhöz fordult s mondá:

— Bocsánat kedves gróf, Voltairenek szóló leveletem be akarom fejezni.

Ebben a pillanatban halvány arczu, porral lepett katonatiszt lépett be, s a csárnohöz közeledett:

Katalin hidegen reá tekintett s kérdé:

— Nos, mi hírt hoz ön?

— Szomorut felség! — felelt a tiszt. — A Pugatseff ellen küldött hadosztályok valamennyien megverettek. A fölkelő már Rasipnaist és Katitsevát is elfoglalta. Büloff ezredes Orenburg egész őrségével felkonczoltatott. Városok és falvak feküsznek hamuban, s a lázadók csupán három napi járőföldre vannak Moszkvától. A kegyetlenségek leirhatlanok. Loviczet, a híres csillagászt karóba huzták, holttestét lándzsákon hordozták körül, hogy mint Pugatseff mondá, közelebb legyen a csillagokhoz.

— Jól van, elmehet! — mondá a csárnot teljes nyugodtsággal.

Azzal bevégezte a Voltairenek szóló levelet, lepecsételte azt, s átadta a szolgálatra váró komornyiknak ezzel a parancsesal:

— Gyorsfutár vigye ezt rögtön Ferneybe!

III.

A katonatiszt által hozott tudósítás nem volt tulzott. Pugatseff majdnem Moszkva kapui előtt ütött tábort. De ez az ember minden győzelmes előhaladása mellett most kevésbé volt veszelés, mint valaha. A nem reménylett sikerben elbizakodva, szenvedélyes kicsapongásoknak engedte át magát, s ez által elveszté párthivei feletti uralmát.

Tugaroff és Zsófia még mindig hiekek maradtak hozzá, de nem benső ragaszkodásból, s kivált az utóbbi nem, mert őt Pugatseff eltaszította, s más nővel élt.

A rajongó ember egészen megzavartatva győzelmeinek nagysága által, most, midőn csalásának gyümölcseit élvezhette volna, nyílt döntő ütközet helyett cselhez folyamodott.

A császári testőrség egy megvesztegetett tisztjének segítségével oly közel remélt Katalinhoz jutni, hogy azt könnyen meggyilkolhatja. A csárnot magánlakának erkélyén fölgyújtandó láng leendett a jel párthiveinek arról, hogy a gyilkosság végre van hajtva.

A csárnot meggyilkolására kitűzött napon Tugaroff nyugtalanul járkált föl s alá a Moszkva folyó mentében fölállított sátrak körül. Szemeiből elfojtott düh szikrázott ki, s érzelmeit csak nagy nehezen tudta eltitkolni. Leánya nem nagy távolban ült tőle, aggodalmasan leste atyjának arcvonásait, s mennél tovább nézte kifejezéseit, annál jobban nőtt aggálya, mig végre mintegy rögtön támadt gondolattól megkapatva, sirva közeledett hozzá.

— Atyám! — mondá kéro hangon — bocsáss meg nekem, talán csak nem akarod Jemethát megölni?

— Ugyan mire gondolsz gyermekem? — felelt a kozák különös kifejezéssel — én őt megölni? — hát nem vagyok-e neki barátja, párthive és bűnrésze?

Ebben a pillanatban ujon választott nője oldalán, bortól hevülten kilépett sátorából Pugatseff.

— Jemetha, itt az idő! — kiáltott a kozák szemeit a földre szegezve, hogy belső felindulását eltitkolja. Testőri öltözeted készen. A Rogoskói kapu őrsége egyetért velünk. Légy bátor és Oroszhon csárja leszesz.

— Jer hát és öltöztess fel! mondá Pugatseff.

A mámoros férfiú kétesen tekintett Moszkva épületeire, melyek az esti szürkületben mesés rémképekként lebegtek előtte. Azután magára vette az álruhát, megölelte még egyszer a felfogott nőt és távozott.

— Átok és kárhozat veled! — mormogott utána a kozák átkozódva.

IV.

Katalin magánlakának előcsarnokában, melyen belül a pompás termekben Katalin oly gyakran megfélekedezett női méltóságáról és uralkodónői teendőiről, a czárnó hálószobájának ajtaja előtt egy testőr állott őrt. Halvány volt, mint a halál, oly mozdulatlanul állott, mint egy kőszobor, s csak arra látszott várni, hogy a kéjlekban minden lecsendesüljön.

Mikor az egész épületben minden csendes volt, hirtelen megfordult, felnyitotta az ajtót, s szemben volt Katalinnal.

A czárnó megijedt. A félelem homályos érzete lepte meg őt, midőn bámulva vizsgálta az előtte álló alakot, s felfedezte, hogy meghalt férjéhez mennyire hasonlít az.

Azonban már a másik pillanatban készen volt elszánt tervével. Rögtön belátta, hogy a betolakodónak felségárulási szándéka van, azért is a kandalló felé közeledett melynek párkányán egy pisztoly felküdött. De Pugatseff utját állotta.

— Katalin, — szólott csöndesen — ismer-e engem?

— Vesd le álarcodat, — felelt a czárnó — tudom, hogy csaló vagy.

A kozák szemei átható tűzben villantak fel. Katalin összeresztett. Szeretett élni, uralkodónó volt, hatalmas és szép, s a kalandos gyönyöröket szerette. Egy perczig gondolkozott a veszély felett, melybe jutott, s már a másodikban tisztában volt magával az eszköz iránt, melylyel magát védeni fogja. Mindjárt elváltoztatta ismert büszke hangját, s a parancsoló hatalmas nő kéréssel fordult megtámadójához.

— Ön nem csalhat meg engem — mondá. — Az igaz, hogy ön nem III. Péter, de jobban hasonlít ám ön egy czárhoz, mint ő hasonlított. Az ön értelme és hátorsága oly valamit kölcsönöz önnek, mit bibor nem adhat meg.

E szavak alatt észrevétlenül ment közelebb a kandallóhoz.

— Áldom a véletlent, mely önt ez estén hozzám vezette, — folytatá biztos nyugalommal és öntudattal — meguntam az életet úgy, a hogy azt eddig folytatnom kellett, s talán ön is beleunt ama szerepbe, melyet eddig játszott. Egyesítsük sorsunkat, osztozzunk meg a trónon. Legyen ön az enyém, s legyek én az öné. Szerezzük meg egymásnak azt a gyönyört, midőn mondhatjuk egymásnak: »szeretlek!« Pugatseff, ön elutasítaná szerelmemet?

A czárnó, a szép, bálványozott asszony, milliók urnője, szerelmes szemekkel nézett a szegény kozákra. Pugatseff ezeket az édes, csábos szavakat

hallva, ellenállhatatlan hatalom által érezte magát tovaragadtatni; az utóbbi napok kicsapongó élvezetei közben elvesztette a jellemzilárdságot, mely azelőtt tulajdona volt. Azért elragadtatva a szép nő ingere által, mondá:

— Katalin, ön oly bűvös hatalommal bír, melynek én nem tudok ellenállni. Én nem vagyok III. Péter, én csak egy nyomorult kozák vagyok, s Irghis sivatagjain születtem. Ön szerelmet ajánl nekem, s én elfogadom azt. Lemondok nagyratörő terveimről, mert az a gondolat, hogy ön koronájában, szerelmében részesít, annyi gyönyört nyújt nekem, a mennyit legmerészebb álmaimban sem képzeltem volna soha. Én önt szolgálni, imádni akarom. . .

Mig rajongva így beszélt, a czárnó vonásai hirtelen elváltoztak, de amit a kozák nem vett észre. Még alig végezte be szavait, a czárnó hirtelen a kandallónál termett, felragadta a pisztolyt, s Pugatseff mellének szegezte azt.

— Térdre, nyomorult rabszolga! — kiáltá a czárnó — borulj le uralkodonód előtt a porba!

A kozák dühösen forgatta szemeit.

— Átkozott nő! — kiáltott fölindulva, s kardjához kapott.

A pisztoly azonban ugyan határozottan volt irányozva, s a czárnó elszánt magatartása visszaíjesztő volt.

— Jeles színész nő vagy, — folytatá a kozák fogai közül, mig lassan az ajtó felé hátrált. — De ne löj, mert hibázhatsz, s kardom akkor biztosan fog találni.

Az ajtóhoz ért s kinyitotta azt, a czárnó megmaradt előbbi helyzetében.

— Pugatseff bucsut vesz tőled Katalin, — mondá a kalandor az ajtónyílásból — hanem nem örökre, majd visszatér nemsokára mint III. Péter.

— A viszontlátásig Pugatseff! — viszonzá neki a czárnó.

V.

E veszedelmes jelenet talán megbénította Katalin ismert erélyét, vagy talán félt, hogy Pugatseff üldöztetése által maga ellen lázítja titkos ellenségeit, kik bizonyára számosan voltak a testőrség közt: elég az hozzá, hogy Katalin amaz est eseményeiről hallgatott, és nem csinált belőle semmi zajt.

Másnap reggel maga köré gyűjtötte tábornokait, s buzdító beszéd kíséretében felszólította őket, hogy a lázadók ellen elhatározó ütközetet indítsanak.

A döntő ütközet megtörtént. Pugatseff teljesen megveretett, s viaszorított a Saik pusztaságra, honnan a lázadás kezdetét vette.

Sebekkel rakva üldöztetve, egy csoport kozák társaságában, Tugarofftól és Zsófiától követtelve, a hegyvidéknek egy hozzáférhetlen sivár helyén keregett menedéket.

Megvagdalt testtel, véresen feküdt egy kőpadon, s volt ideje hibáiról s a szerencse változandóságáról elmélkedni. De a remény szikrája még nem aludt ki kebléből.

Tugaroff, — mondá kísérelőjének — a szerencse most ellenünk szegült, hanem az Ural lakói előtt még mindig III. Péter vagyok, s e név képes egy új hadsereget teremteni.

Tugaroff fejét csóválta, s ajkai körül különös mosoly játszott.

— Hiábavaló remény az, — felelé. — Elveszett már minden, nem lehet többé ellentállani. Magadra nézve nincs egyéb hátra, minthogy magad megadd.

— Magamat megadni! — kiáltott fel Pugatseff ijedten, feltápáskodni erőlködve. — Hát nem tudod-e, hogy ha megadjuk magunkat, a csárna kerékbe töret, s izekre szaggattat bennünket?

— Tudom biz én, de én nem félek. Ép a te életed lesz váltságdíj az enyémért. Egy óra mulva összekötözve átadlak Samarof tábornoknak.

E szavak után elkapta a kalandor törét, s mellére térdelt annak.

Pugatseff mélyen felsóhajtott, s az ijedtség hideg verejtéket facsart homlokára.

— Iszonyu vagy Tugaroff, ne bánts! hát nem vagyok-e már ugy is eléggé nyomorult?

— Nem annyira nyomorult vagy te mint gonosz.

— Adj időt nekem a megbánásra és hibáim jóvátételére!

— Kérj kegyelmet a csárnától!

— Te kegyelmezz meg Tugaroff! Ne büntesd a vétket másik vétkekkel.

— Te megvetted, eltaszítottad leányomat.

Pugatseff félelme nőttön nőtt, mert látta, hogy ipának gyűlölete engesztelhetlen, azért is Zsófia lábához vándorolt, ki némán, szomoruan ült kissé távolabb. A nyomorban fetregő ember megtört tekintetét eltaszított nejeire szegezte, s esdő hangon rebegte:

— Angyalom, ki ellen vakságomban a legtöbbet vétkeztem, szánj meg s emelj értem egy esdő szót!

Mielőtt Zsófia felelhetett volna, Tugaroff dühösen kiáltott a fetregőre:

— Hallgass nyomorult, légy átkozott! — s lábával megrugta a könyörgőt.

— Én megbocsátok neked Jemetha! mondá Zsófia remegő hangon, s ingadozó léptekkel távozott.

VI.

Két hét mulva ez esemény után beláthatlan néptömeg volt összegyűlve Moszkva főterén. Egy sajtószerű szerkezetű vas kalitka körül tolongtak, melyben egy fogoly volt közszemlére kitéve.

II. Katalin csárna is ott volt a nézők közt, s len gyönyörrel szemlélte az előhalottnak látszó embert a rostély közt.

— Jó napot Pugatseff! — mondá gúnyosan a szerencsétlen embernek, majd Aschoff herczegnőhöz s Panin grófhoz fordulva folytatá: Elmehetünk, vége van a komédiának; ezt a történetet pedig még ma megírom Voltairnek.

Másnap Pugatseff felnégyeltetett, Tugaroff és leánya Zsófia pedig visszatértek Irghis pusztáira.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Szűcs Sándor, T.-Szt.-András, 6 korona 80 fillért; *Csáky István, Arad*, 7 korona 35 fillért; *Somody Imre, Kecskemét*, 9 korona 12 fillért; *Mátis Gáspár, Zilah*, 15 korona 52 fillért, *Stitniczky Sámuel, Nándrázs*, 20 korona 75 fillért köszönettel nyugtázzuk, megfelelően elszámoltuk. — *Kovács Géza, Budapest*, november hóra; *Markuszek József, Kecskemét*, október, november és december hónapokra; *Tormássy Ferencz, Kaposvár*, november és december hónapokra; *Makula Sándor, Csorvás*, december

és január hónapokra; *Fényes Dávid, Nagy-Várad*, december és január hónapokra; *Némethy József, Zágráb*, december és január hónapokra; *Müller Ádám, Zágráb*, december és január hónapokra; *Főző János, Sopron*, november, december és január hónapokra; *Ehrenfeld József, Komárom*, november, december és január hónapokra; *Tóth Sándor, Nagy-Szalonta*, január és február hónapokra; *Greiner Márk, Kassa*, január, február és márczius hónapokra; *Farkas Mihály, Szolnok*, január, február és márczius hónapokra könyveltük.

Felelős szerkesztő: Turtsányi Vilmos.

TANKÖNYV

A VASUTI ALTISZTI KÉPESÍTÉSHEZ.

TARTALMA: I. Történelem.

II. Földrajz.

III. Természettan.

IV. Számтан.

V. Mértan.

Irta: **KERTÉSZ ÁRMIN.**

m. kir. áll. vasuti hivatalnok.

A könyv megrendelhető szerzőnél. Budapest, Dohány-utca 28. sz. és lapunk kiadóhivatalában.

Bolti ára 2 korona 20 fillér.

A **Kitartás** tagjai és előfizetői megrendelhetik kiadóhivatalunk útján **1 korona 60 fillér kedvezményes árban.**

POLGÁR SÁNDOR



orvosi mű- és kötszerésznél

Budapest, VII. Erzsébet-körut 50



legjutányosabban beszerezhető legjobb találmányu sérvkötők, összes betegápolási eszközök és kötszerek, Haskötők, egyenestartók, orthopaediai fűzők és járógépek, valamint műláb és műkéz saját műhelyében a legpontosabban készül.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Fenti czimre ügyelni tessenék.

Egyesületünk tagjai ezen hirdetés előmutatása esetén 10% engedményben részesülnek.

Háztartási iskola.

Budapest, VII. Rottenbiller-utca 15. sz.

A főváros egyik legkiválóbb intézete, ahol a délelőtti órákban polgárleányok és előkelő uri hölgyek tanulnak sütni, főzni varrni igen csekély díjazás ellenében. Az iskola br. *Dániel Ernóné*, az ország egyik legkiválóbb mágnásasszonyának gondozása alatt áll, ki személyesen is örökdi az oktatás helyes iránya felett

Igazgató: *Szécskay István*, vezető: *Balázs Sándorné*, kézimunka-tanító: *Koncz Ida.*